

STOCKHOLMSKÄLLAN

Bland brottslingar i Stockholm

Stockholms första kända fängelse – Kärrnan – låg i slottet Tre Kronor, i ett torn där nuvarande Kungliga slottets lilla borggård ligger. Ungefär vid yttre borggården låg Smedjegårdshäktet. Fångarna flyttades från slottet 1644, med undantag för politiska fångar, militärer och adelsmän. Smedjegårdshäktet, med tortyrkammaren Rosenkammaren, flyttades till dagens Norra Bantorget. Andra fängelser var Tukthuset på Norrmalm, Spinnhuset på Långholmen, Hvita Hästen vid Stortorget, Kastenhof vid nuvarande Gustav Adolfs torg, Stadshushäktet under nuvarande Stockholms stadsmuseum samt Gäldstuguhäktet, från 1782 vid Hornsgatan.

Arbetslösa och hemlösa kallades lösdrivare och ansågs brottsliga. Barn till lösdrivare togs in på Allmänna barnhuset. De skulle vänjas av med tiggeri och "skötas och upptuktas" för att vid åtta års ålder slussas vidare som billig arbetskraft. Vuxna tiggare sattes i arbetsinrättning och skulle vänja sig vid hårt arbete och ett "ordentligt" levnadssätt. Där togs ock-

"Kunde man inte böta fick man välja mellan att få spö av bödeln eller att arbeta av sin skuld."

så allehanda småbrottslingar in.

Grövre brottslingar straffades så snart domen fallit. Kunde de inte böta sig fria gick vägen till bödeln. Spöslitning, stympning, skamstraff och hängning var vanliga straff. Adeln, eller mycket gamla människor, kunde vid dödsdomar "benådas" till halshuggning. Med tiden insåg stadens styrande att de hårda kroppsstraffen bara skapade fler tiggare. Man införde då en sorts förvandlingsstraff. Kunde man inte böta fick man välja mellan att få spö av bödeln eller att arbeta av sin skuld. Var man för gammal eller svag för straffarbete sattes man i fängelse i närmsta stad där sådant fanns. Adliga brottslingar sattes inte i sedvanliga fängelsehålor, utan i rum möblerade som man var van vid. Förvandlingsstraff fanns

fortfarande kvar vid slutet av 1800-talet. Det fick snickaren Nils Lundell och drängen Frans Oskar Svensson erfaras. De hade smått berusade träffats i en glänta vid Hasselbacken sommaren 1880. Lundell längtade efter ett fruntimmer. Svensson menade att det dög väl lika bra med honom. Lundell och Svensson traskade bakom närmsta buske, men blev påkomna. Homosexuella handlingar var vid denna tid olagliga och båda dömdes till fyra månaders straffarbete. Svensson dömdes dessutom att böta 40 kronor för fylleri och misshandel. Polisen antecknade den 23 juni 1880: "Svensson har i saknad af böter undergått motsvarande förvandlingsstraff". Han fick alltså tillbringa längre tid på straffarbetsanstalten.

Först 1944 avkriminaliserades homosexualitet och ända fram till 1965 kunde man dömas till straffarbete för lösdriveri.

Läs mer om brottslingar, offer och strafftänkande från medeltid till nutid i dvd:n "Stockholmsbrott" som finns att köpa på Stockholms stadsarkiv och på Polismuseet i Stockholm.

Pia Höijer Gogman

LÖSDRIVARE. Wolf Melin fotograferades av polisen 1902. Han dömdes för lösdriveri, vilket var något som hemlösa och arbetslösa dömdes för. Fångarna kunde få tillbringa tid på exempel Hvita Hästen. Rannsakningsfängelset eller Bysis.

LÄS MER OM DET GAMLA STOCKHOLM PÅ STOCKHOLMSKÄLLAN - WWW.STOCKHOLMSKALLAN.SE

BORÄTTER ÖSTERMÄLM

SMS:A 58706 TILL 71122

GÄRDET/ÖSTERMÄLM 4 rok, 102 kvm

PRIS 5 300 000 kr/bud. **AVGIFT** 2 237 kr/månad **HISS** Ja
VISAS Sö 16/10 12.15-13.15. Må 17/10 19.00-19.30.
Oxenstiernsgatan 31, 4tr. Mattias Wedberg 070-108 80 56.

- Välplanerad på gaveln
- Balkong i söder
- Öppen spis

SMS:A 58667 TILL 71122

GÄRDET 3 rok, 58 kvm

PRIS 3 095 000 kr/bud. **AVGIFT** 3 317 kr/månad **VISAS** Sö 16/10 13.15-14.00. Må 17/10 18.30-19.00. Östhammarsgatan 69.
ÖSTERMÄLM Christina Berglund 070-830 01 63.

- Balkong i väster
- Nyrenoverat kök & badrum
- Välplanerad

SMS:A 58907 TILL 71122

GÄRDET 1,5 rok, 41 kvm

PRIS 2 100 000 kr/bud. **AVGIFT** 1 076 kr/månad **HISS** Ja
VISAS Sö 16/10 13.45-14.45. Må 17/10 18.00-18.30.
Sandhamnsgatan 21. **ÖSTERMÄLM** Mattias Wedberg 070-108 80 56.

- Utsökt renoverad
- Balkong
- Låg avgift

Veckans visningar!
All information hittar du på svenskfast.se

SVENSK FASTIGHETS FÖRMEDLING

Från ett läge till ett annat

WWW.SVENSKFAST.SE

SMS:A 58370 TILL 71122

GÄRDET 2,5 rok, 59 kvm

PRIS 3 495 000 kr/bud. **AVGIFT** 1 549 kr/månad **HISS** Ja
VISAS Sö 16/10 12.00-12.45. Må 17/10 17.30-18.00.
Sandhamnsgatan 21, 6 tr. Christina Berglund 070-830 01 63.

- Låg avgift
- Balkong i högt, fritt läge
- Fräscha ytskikt

SMS:A 58843 TILL 71122

ÖSTERMÄLM 1 rok, 37 kvm

PRIS 2 350 000 kr/bud. **AVGIFT** 2 041 kr/månad **VISAS** Sö 16/10 14.15-15.00. Ti 18/10 17.30-18.00. Jungfrugatan 41 B, NB.
ÖSTERMÄLM Peter Forsling 070-830 01 67.

- Lugnt gårdsläge
- Bevarade detaljer
- Fastighet anno 1893